

Nr 149.

Av herrar **Bergström** och **Nordenson**, om anslag till beredande av ökat antal friplatser m. m. för mindre bemedlade elever vid handelsgymnasier.

I motioner vid 1937 års riksdag, väckta i första kammaren av herr Sjö-dahl m. fl. och i andra kammaren av herr Hellberg m. fl., hade begärts ett anslag av 35,000 kronor till landets handelsgymnasier för åstadkommandet av ökat antal friplatser och nedsatta avgifter till mindre bemedlade elever. Riksdagen avlog motionerna. Statsutskottets avslagsyrkande åtföljdes emellertid av en motivering, som ingav förväntningar om att Kungl. Maj:t skulle med det snaraste beakta motionärernas önskningar. Statsutskottets motivering var av följande lydelse:

Betydelsen av den vid handelsgymnasierna meddelade ekonomiska och merkantila utbildningen synes göra denna skolform förtjänt av ökat stöd från statsmakternas sida. Terminsavgifterna äro för höga, och olägenheterna härav hava ökats genom att handelsgymnasierna under de senare åren icke sett sig i stånd att i lika stor utsträckning, som tidigare kunnat ske, medgiva befrielse från eller nedsättning i dessa avgifter. Utskottet finner behov föreligga av en höjning av statsbidraget i syfte att nedbringa elevernas utgifter för genomgången av handelsgymnasierna. Då emellertid denna fråga bör prövas i sitt samband med motsvarande förhållanden vid jämförbara läroanstalter — främst de tekniska läroverken — vilken prövning närmast bör ske genom Kungl. Maj:ts försorg, anser sig utskottet icke kunna nu tillmötesgå det av motionärerna gjorda yrkandet.

Skolöverstyrelsen understryker i sina petita av den 31 augusti 1931 dessa synpunkter. Beträffande anslagsbehovet för handelsgymnasierna under budgetåret 1938/39 yttras: »Överstyrelsen kan icke underlåta att uttala sitt beklagande över att Kungl. Maj:t och riksdagen icke ansett sig kunna för det närvarande tillmötesgå överstyrelsens föregående år gjorda framställning om anslagsmedlens höjning för att sätta handelsgymnasierna i stånd att öka antalet friplatser och nedbringa terminsavgifterna vid gymnasierna. Överstyrelsen finner denna fråga alltjämt synnerligen behjärtansvärd och kan för sin del icke dela de betänkligheter, som anförts som skäl mot bifall till överstyrelsens berörda förslag. Överstyrelsen anser sig emellertid nu endast böra understryka, att departementschefen funnit den ifrågasatta höjningen av gränsen för avgiftslindringarna från 15 till 30 procent vara i och för sig beaktansvärd, ävensom att statsutskottet framhållit, att terminsavgifterna vore för höga och att behov föreläge för en höjning av statsbidraget i syfte att nedbringa elevernas utgifter för genomgång av gymnasierna. Då emellertid statsutskottet givit uttryck åt den meningen, att denna fråga, närmast genom Kungl. Maj:ts försorg, borde prövas i samband med motsvarande

förhållanden vid jämförbara läroanstalter, inskränker sig överstyrelsen till att uttala en förhoppning om att denna prövning snarast måtte komma till stånd.»

I årets statsverksproposition under åttonde huvudtiteln beröres emellertid ej alls denna fråga. Den av statsutskottet och skolöverstyrelsen rekommenderade utredningen genom Kungl. Maj:ts försorg kan ej förklara dröjsmålet. De av motionärerna 1937 påpekade omständigheterna, att »handelsgymnasierna äro fackskolor, som närmast äro att jämföra med de tekniska läroverken, där undervisningen är fri», och att »dessa skolformer kunna i lika hög grad anses utföra statliga funktioner», angiva i stort sett det faktiska läget. Någon omfattande utredning borde därför ej vara av behovet påkallad. Skolöverstyrelsens bestämda tillstyrkanden av anslagens beviljande både 1936 och 1937 torde innebära tillräcklig garanti för att ifrågavarande anslagskrav äro synnerligen väl motiverade.

Enligt vad vi inhämtat från rektorerna vid landets handelsgymnaiser har även innevarande läsår framträtt ett starkt behov av att i betydligt större utsträckning än vad som nu är fallet kunna tillmötesgå mindre bemedlade elevers ansökningar om friplats och nedsatt avgift.

För en ytterligare nedsättning med 15 % till 30 % av elevavgifterna vid de statsunderstödda handelsgymnasierna beräknas för arbetsåret 1938—1939 nedanstående belopp bliva erforderliga för respektive gymnasier:

Stockholms handelsgymnasium	10,500	kronor
Göteborgs »	11,400	»
Malmö »	5,500	»
Hälsingborgs »	2,600	»
Örebro »	2,600	»
Norrköpings »	2,400	»

Under åberopande av vad vi ovan anfört hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att handelsgymnasierna måtte för ökandet av antalet friplatser och nedsatta avgifter för mindre bemedlade elever erhålla ett tilläggsanslag av 35,000 kronor för arbetsåret 1938—1939 under villkor att nu gällande procenttal för avgiftslindringar höjes från 15 till 30.

Stockholm den 23 januari 1938.

Alb. Bergström.

Harald Nordenson.